

act. jur. civ.

158

B.

Tract. jur. civ.

158

Tracht jur. sig. 1506¹

UNIVERSITÄT
CONCORDIA
MONTREAL

CONCORDIA

THEMIS
PARALLELO AXIOMATICA
MATHÉMATICA
CONCORDANTES
UNIVERSITATE
SUPERIORI AXIOMATICA

COMBINATA

CHRISTOPHUS DE WINTER

THEMIS
PARALLELO-AXIOMATICA,
Seu
MATERIÆ
CONCORDANTES
ex
UNIVERSO JURE,

Cuilibet
SUPERSCRIPTO AXIOMATE,

five
LOCO COMMUNI,

artificiofissime,

Secundum principia harmonica,

Fiffuris bifidis, quadrifidis, & ultra,

ex adverfum invicem

verbotenus

COMBINATÆ,

Et antehac nunquam ita visæ;

Quarum

quolibet Semestri spatio,

certum pensum,

Usque ad umbilicum omnium Furium ad concinnitudinem respondentium,

reddet,

CHRISTOPHORUS Immig.

DRESDÆ,

Literis CRUSIANIS, Anno MDCCXX.

THEMIS
PARALLELO-AXIOMATICA
MATERIA
CONCORDANTES

<i>L. un. C. de inoff. Dotib. Cap. 29. de Elect. in 6to.</i>
Leges, Legibus, Jura, Juribus,
concordare,
promptum est. expedit.

Si quid feceris { honestum, } cum { labore; labor } abit, { honestum } naves.
 { turpe, } { voluptate; voluptas, }

COMBINATA

CHRISTOPHUS

DRESDEN

ANNO MDCCXX

Ad benevolum Lectorem

Artisque combinatoriæ non - Oforem.

Uicunque fugitivo saltem oculo, **JUS CAMBIALE LIPSIACO-MAGDEBURGICUM**, harmonice mea elucubratione conglutinatum, nuperque admodum editum, lustrare dignatus est, illum forte, fronti hujus præfixæ lineolæ, satis jam edocuerunt germanicæ, qua ratione hoc grandiusculum opus, quod lambendo quasi finxi, sine molestia, non tamen sine fructu, perlegi possit. Omnia vero meliori adhuc succedent fato, quod si Lector benevolutus (I.) columnas (à Typothetis sic di-

ctas) cujusque quaternionis singulas, non prorsus bifidas ut illic, sed etiam tribus, quatuor, & ultra, fissionibus ad se invicem accurate dispositas, prout multitudo & accessiones locorum parallelorum seu iteratorum jubet, sedulus attendit; atq; (II.) in his, illam pagellæ partem, seu fissuram, quæ plurimum textûs in se continet, quæq; facile oculos cujusq; in se convertet, sibi sumit perlegendam; Et si (III.) Tibi forte, electâ fissione, hiatus quidam occurrat, adhibeas, moneo, prius commendatam alacritatem, ut defectum ex aliis, juxta hæc, delineatis verbis, impræpedite suppleas. Hoc autem facili efficies negotio, dummodo (IV.) in supervenientibus Nominibus & Verbis, Numerum, Modumq; primum sublegendo inceptum, secundum versatilitatem Tui ingenii, grammaticè commutabis, Particulamqve vel copulativam, vel disjunctivam, vel explanativam inferendo. Relinque contra, nec perde oleum (V.) perlegendo eas phrasas, quæ in unâ quasi lineâ, per paginam undiq; conspiciuntur; Sunt enim, etsi sæpius non sint eadem, reverà tamen eadem. Idcirco v. gr. Axiom. I. *Morum & consuetudinis valor*; vi coagmentationis harmonicæ, *tredecim* ibidem loca parallela, hoc modo:

Mos, est longa (& *vestutate probata*) consuetudo; Consuetudo autem est jus quoddam, in his rebus, de quibus nil certi statuit lex, & divina Scriptura, *tunc* id custodiri oportet, quod usus approbavit; Nam, diuturni mores populi Dei, & instituta Majorum, & rusticorum antiqva longaque consuetudo, ac per annos plurimos observata, velut tacitâ civium utentium conventionè tantummodo tracta seu comprobata, legem imitantur; Et, si quâ in re hoc deficeret, tunc, quod proximum & consequens ei est. Inveterata consuetudo, non immerito, quam ea, quæ scripta sunt, pro jure & lege observari solent. Et hoc jus &c. &c.

in consono perpetiq; sermone (ductore typo *curfivo* sic dicto) aptissime cohærent extrema cum primis.

Nunc,

Nunc, Lector benevole, qui presentem hanc laboratam Scripturam, Tuo ingenio facilius possis percipere, habes.

Sed, quem quaeso fructum, huic, a me, multo cum sudore, &, quod ad jura concordantia attinet, primum excogitatae mirabilis commissurae inesse dicam? Non multa loquar; res ipsa loquetur; unicum tamen adjicere liceat, nempe: Si hoc meo studio uteris, ut (1.) multum temporis in evolvendis legibus canonibusque, quae inter se concordant, per ambo, easque ampla jurium systemata infumas, est necesse neutiqvam; Sed (2.) eorum quemlibet locum sive fit parallelus, sive iteratus, labor hic improbus Tibi ostendit, ut adeo, uno quasi intuitu (α) ex brevi, caput paginae occupanti, Summario, seu rotundiori Loco communi, otiosus plane (β) ex quo libro, (γ) ex quo titulo, &c. &c. Quodvis sit excerptum, valeas cognoscere. Accedit ad hoc (3.) quod omnia suo consent ordine, ita, ut, si quis e longinquo hujusmodi loca alias in Jurium Systematibus sparsim descripta, ex hoc opere lecta, auribus hisce suis exhauriat, non secus sentiat, ac si omnia in uno aliquo capitulo, in una saltim lege, contineantur. De quo tamen (4.) notandum: legem aliquam longiorem, alia loca, ob singularem conformitatem, saepius interrupisse; ast hic ubivis studiosum Lectorem signum quoddam appositum, ad aliud mox insequens, priorisq; figuram tenens deducat, quod certum ei sit indicium, textum supra non incongrue abruptum, ad finem in una serie nunc pergere; id quod in *Moderamine inculpata tutela*, Axiomate V. per $\&$ & $\&$ claret. Et en Tibi sic novam commoditatem! Nam (5.) hoc pacto ejus desiderii, qui legem, ut in sede propria legitur, scrutari discupit, sine quovis impedimento, satisfit. Quemadmodum vero (6.) cuilibet, Jurium tum civilis, tum canonici, ultro patet diversitas; ita & in hac harmonia legali, peculiarem de utroq; adhibeamus cautelam oportet: quod si enim Summarium in quolibet Corpore contentum, propter specialissimam ad Objectum applicationem, alterum alteri adjungi non potest, illud, quod Clericos eorumq; res concernit, triplici corona Papali dejecta expositaq;, notare, atque alteri statim subnectere perplacuit; uti Axiom. IV. videre licet. Accidit & porro (7.) ut compiler Juris Canonici, saepe Legem ex jure civili, rem suam clarius ut confirmet, mutuo acceperit; atque hic quoque propria Lex, propriam suam occupat fissuram, hujus autem canonisatio dilatatis literis transversis tantum remissive, e. gr. *sub alleg. Axiom. I. fissura I.* accurate tamen finis cum initio citatur; Scilicet hoc ipsum angustia chartae, quippe quae multa jam loca sibi invicem sic adsociata continet, jussit, jussit idem non exigua commoditas; nam hac via, crebra tot textuum maximam partem iteratorum repetitio (quae alias tantum bifida reconcinnata, spatiosorem sedem hoc modo occupat) radii pariet nullum. Accede igitur ad hunc ignem, Lector benevole, & incalesce! incalesce inquam, & recta mentis trutina perpende hos meos conatus harmonicos, deprehendes sane (8.) ut lex alia, aliam aut declaret, amplificet, limitet, aut suppleat; e. gr.

<p><i>Inst. 2, 5. de Usu & habit.</i> §. 6. Hæc de Servitutibus, & Usu-fructu, & Usu, * & Habitatione dixisse sufficiat.</p>	<p><i>ff. 8, 1. de Servitut.</i> l. 1. Servitutes, aut personarum sunt, ut: Usus & Usus-fructus; aut rerum, ut: Servitutes rusticor. prædior. & urbanor.</p>
--	--

Hic in Institutionibus sub asterisco * *Habitatio*, servitutibus personalibus annumeratur, sed in Digestis nulla fit mentio Habitationis; item, in sequenti

Le-

Legati Definitione,

<p><i>Inst. 2, 20. de Legat.</i> §. 1. Legatum itaque * est donatio † quædam</p> <p>† a defuncto relicta,</p> <p>† ab herede præstanda.</p>	<p><i>l. 2, 24. de sing. reb. p. fid. rel.</i></p> <p>§. 2. † verbis directis &c.</p>	<p><i>ff. 30. de Legat. 1.</i> <i>L. 116. pr. Legatum</i></p> <p>‡ est delibatio ♀ hereditatis,</p> <p>♀ qua testator ex eo, quod universum heredis foret, alicui quid collatum velit.</p>	<p><i>ff. 31. de Legat. 2.</i> <i>L. 36. Legatum</i></p> <p>* est donatio</p> <p>♀ testamento relicta.</p>	<p><i>Cod. de Testam.</i></p> <p><i>L. 15. & imperativis.</i></p>
---	---	--	--	---

(1) traditur Synonymicum Genus: ‡ *Delibatio* nimirum, & * * *Donatio*; (2) Verba in Institutionibus sub †, †, † suppleant Digesta; & vice versa, hæc sub ♀, ♀, ♀ suppleant & declarant Instituta.

Et sic deprehendes, si paucis res est expedienda, quod nostra harmonia legalis axiomatica, Commentariorum frequentium vices in se suscipiant optime, quum ea, Legum correspondentium, & *externa*, & *interiora* explicata Tibi tradat.

Similis harmonica textuum laboriosa positio, non solum porro, quoad jura localia, e. gr. in *Elect. Sax.* junct. *Ducat. Magdeb.* & *Principatu Anhaltino*, h. m. proxime sub Sign. ♂, fol. 6. maximo cum emolumento, applicari potest, sed etiam alias res concordantes, alia occasione, apprime consistere faciam.

Ast enim vero (ut redeam) unicum ad huc superest, quod me male habet: doleo nempe, curas pro me, meisque, quotidie suscipiendas, quo minus una vice, totum opus utriusque juris, in lucem produci possit, duriter prohibere. Hinc lubentissime concederem, quin optarem, ut alius, in evolvendis legibus promptus, opibusque firmioribus præditus Juris-peritus, surgeret, qui eandem indefessam industriam hoc incepto insumere, & illud idem citius, quam quidem ego, publicæ concedere luci, sibi confideret; id quod tamen, in hunc usque diem, nondum factum, penitus deploro. Interim vale B. L. faveque

Tui deditissimo

B

Concinnatori.

Advocaten sollen ihre Schrifften unterschreiben.

Mand. Elector. Sax. 1691.	A. 1661. T. von Just. Sach.	Magd. Proc. O. 1686. c. 14.	Anhalt. Proceß. O. 1666. T. 2.
<p>§. 9. So viel die Unterschrift der Advoc. u. Conc. betrifft, has es zwart regular. bey der in der neuen — Erled.</p>	<p>— Chur. S. Landes. Erl.</p>		
<p>§. 35.</p>	<p>Und damit zum 35 sten</p>	<p>§. 7. Damit auch die Advocaten</p>	<p>Wollen demnach allen und jeden Advocaten</p>
<p>enthaltenen Verordnung sein bewenden;</p>	<p>hierüber desto steiffer gehalten werden möge, So verbleibet es allerdings bey der Verordnung:</p>	<p>um so viel mehr' angehalten werden mögen, dieser Verordnung gehorsamlich nachzuleben, So soll ein jeder,</p>	<p>u. Procuratoribus, die sich in unsern Landen vor Gerichte brauchen lassen, sie seyen darinnen geseßen oder nicht, hiermit ernstlich eingebunden haben—</p>
	<p>Daß die Richter</p>	<p>der einem andern Supplicationes,</p>	<p>die Supplicationes,</p>
	<p>die Supplicationes und rechtliche Einbringen</p>	<p>rechtliche Geseze, oder anders</p>	<p>Producta, und andere Schrifften,</p>
	<p>mit eigenen Händen unterschreiben,</p>	<p>verfertigt, sich selbst mit Nahmen unterschreiben,</p>	<p>so sie in ihrer Partheyen Sachen fertigen unterschreiben.</p>
	<p>auch die Haupt- u. Amtleute, Gerichtsherrē u. Rāthe,</p>	<p>damit er uff den Fall, do er diese Ordnung überschritte, in gebührende Straffe genommen werden möge; Wie denn in der Canzelley,</p>	<p>unterschreiben.</p>
	<p>welchen die Suppl. nebē denen Befehlichen zukommen</p>	<p>Membern, und andern Gerichten, des Herzogthums Magdeburg und dessen Hoheit,</p>	<p>unterschreiben.</p>
	<p>mit Fleiß, was des Advocatens und Richters</p>	<p>nichts angenommen werden soll, es sey denn des Namen unterzeichnet, der sie gestellet.</p>	<p>unterschreiben.</p>
	<p>Condition und Zustand?</p>	<p>sich alsobalden erkundigen, do dieselbe, wie obgedacht, nicht qualificirt befunden, ungesäumt solches berichten/ und diese unsere Verordnung, bey Vermeidung ernstlichen Einsehens, an ihnen zu exequiren/ schuldig seyn sollen.</p>	<p>unterschreiben.</p>
<p>gedoch haben wir diese Declaration hierinnen anzufügen der Erheblichkeit erachtet: daß, wenn, entweder die Supplicanten die Vermuthung vor sich haben, daß sie ihre Schrifften selbst verfassen können; Ingleichen, wenn solche von weitentlegenen Orten einlauffen; Oder, daferne etwa periculum in mora, und keine Anzüglichkeiten, noch sonst etwas bedenkliches darinne enthalten, die einkommenden Supplicationes und andere Schrifften, nicht also ohne Unterscheid zu verworffen, sondern solches dem Arbitrio Judicis zu überlassen seye.</p>			

Diuturnus Mos, & longa Consuetudo, seu Jus non-scriptum, habent vim Legis.

Inst. 1, 2.	ff. 1, 3. de LLbus, SCris & long. Consuetud.	C. 6, 23. Testam.	Distinft. I.	Dist. XI.	
§. 9. Jus venit	l. 32. De quib. caus. script. ll. non utim.	l. 33. In his quæ (descendunt non ex scripto	l. 35. sed ea, quæ	c. 4. Mos est longa, & vetustate probata consuetudo, (do a. c. 5. Consuetudo est jus quoddam	c. 7. In his rebus de quib. nil certi statuit divina Scriptura
sine scripto,	id custodiri oportet quod	diuturna	longa consuetudine, * ac per annos plurimos observata, velut tacita civium	de moribus moribus	mos (stituta populi Dei & in-Majorum,
quod (vit. usus approba- Nam diuturni mores,	Concordat	consuetudo.	conventio, * comprobata sunt	(antiquam l. 31. Russicor.	
utentium consensu (ti, comproba-	Distinft,	consuetudine	consuetudin.	eantummodo tracta.	institutum,
XII,	inductum est; & si qua in re hoc deficeret, tunc, quod proximum & consequens ei est. (svetudo §. 1. Inveterata con- non immerito.	pro jure & lege observari solet.	non min9, (sunt quæ ea, quæ scripta	quod	quod
Can,	pro	pro jure & lege observari solet.	jura,	vicem	pro
legem imitantur.	lege custoditur.	servantur.	jura,	legis obtineri.	lege suscipitur.
6,	(Et hoc est jus, quod de moribus constitutum.) Nam, cum ipsæ Leges nulla alia ex causa nos teneant, quam quod iudicio populi receptæ sunt; merito & ea, quæ sine ullo scripto populus probavit, tenebunt omnes; Nam, quid interest: suffragio populus voluntatem suam declarat, an rebus ipsis & factis?	servantur.	jura,	legis obtineri.	lege tenenda sunt.
§. Nec differt an scriptura, an ratione consistat; quoniam & legem ratio commendat. Vocatur autem consuetudo, Inst.					

Inst. 3, 11. de Acquisit. per Adrogat.

Pr. — Qvæ neq; Loge XII. tabularum, neq; Prætoris Edicto, sed eo jure, quod consensu receptum (&) est, —

quod in communi est usu. (Hinc)

C. 8, 53. Quæ sit long. Consuet. *D. 22, 5. de Testib. l. 3. §. 6. Diligentia judicantis est,*
L. 1. Præses
Provinciæ
in ea Provincia, in qua judicat, fuerit.

Nov. CVII.

Præf. pr. Dubitationib. marinis creditis exortis, oportere fieri manifestum quæ super his consuetudo

valeat, ut & sacra nostra in hæc præcederet jussio, quæ consuetudin. ad certissimam

(duceret formam)

probatis his, quæ in oppido frequenter in eod. controvers. genere servata sunt, causa cognita statuet. Nam &

c. 1. Quod

longis ita servatum est temporibus, & tenuit immutabiliter, quomodo non est iustum, & in aliis o-

(mnib. valere, quæ postea erunt?)

Consuetudo præcedens, & ratio, quæ consuetudin. servat, custodit, & ratio, quæ consuetudin. servat, custodit

Dist. 12, c. 7.

Consuetudo præcedens, & ratio, quæ consuetudin. servat, tenenda est. Et (suam,

quid — contra longam consuetudin. fiat, ad sollicitudinem suam revocabit Præses Provinciæ. *Jung. l. 2. §. 3. b. t.*

quicquid contra longam consuetudin. fiet, ad sollicitudinem revocabit Præses Provinciæ.

D. 1, 3. de LLb. Scris & long. consuet. l. 4. Ergo omne jus, aut consensus fecit, aut necessitas constituit, aut firmavit Consuetudo.

E contrario

Argumentum, a prava consuetudine, non subsistit:

Nov. 134. C. 1. in fin. Male adinventæ, malæq; consuetudines, neq; ex longo tempore, neq; ex longa Consuetudine, confirmantur.

No. II.

Accessio cedit toti. Vel: Accessorium, naturam sui Principalis, sequitur.

Confer: Principale, si vitiosum &c. *infr.*

D. 33, 8. de Pecul. leg. l. 2. Principales res, cum peremptæ, fuerint,

D. 50, 17. de Regg. Jur. l. 129. §. 1. Principalis causa, cum non consistit,

l. 178. Principalis causa, cum non consistat, plerumq; ne ea quidem, quæ sequuntur, locum habent.

De R. 7. in 610. R. 42. (3) Principalis (2) naturam

quæ accessionum locum obtinent. extingvuntur.

quæ sequuntur, locum habent.

(1) Accessorium (4) sequi, congruit.

§ *Inst. 3. 21. de Fidejussor. §. 5.* Nec plus in Accessione potest esse, quam in principali re.

Exem-

Exemplum erit in Materia:

(I.)

Comissionis simplicis;

X. de Officio & Potestate Judicis delegati. (1, 29.)

<p>c. 5. Præterea super hoc, quod nos consulere voluisti, utrum liceat Judici delegato non ordinario, cogere contumacem, ut veniat; aut damnare, si non venerit? Hoc tibi innotescat auctoritate præsentium, quod, postquam ei causa, licet simplicit. delegatur, satis potest, nostra auctoritate, partes compellere, ut etiam contumaces, severitate ecclesiastica coercere, & etiam si literæ commissionis id non contineant, aut partes mandatum nostrum non habeant, ut ac-</p>	<p>c. 6. Si duobus causa committitur, etiam si non apponatur, ut unus, sine altero, procedat in ea, nihilominus unus ex ipsis, sive suo con-judici, sive alii, vices suas potest committere</p>	<p>c. 21. in fin. In causa, quæ committitur duobus, per omnia dicimus observandum, eo appposito, ut si ambo interesse nequiverint, alter exequatur nihilominus, in hac parte.</p>
--	---	---

Quia ex eo, quod causa sibi committitur, super omnibus, quæ ad causam ipsam spectare noscuntur, plenariam recipit potestatem.

(2.) { Codicillorum; vid. etiam infr. Principale si vitios. No. (4.)
 { Fidei-commissi; &
 { Fidei-commissariarum libertatum;

<p>D. 29, 7. Jur. Codic. l. 2. sciendum est; eos demum</p>	<p>D. 30. Legat. I. pr. Certum est, qui nihil se à captivo differre putat, non posse fidei-committere; quia nec testari potest, qui, an liceat sibi testari dubitat,</p>	<p>D. 32. de Legat. III. §. 4. Hi, quib. aqua & igni interdicitum est; it. Deportati, fidei commissum relinquere non possunt, quia nec testamenti faciendi jus habent, cum sint ἀπόλιδες, i. e. extorres,</p>	<p>D. 40, 5. Fideic. Libertat. l. 24. pr. Generaliter dicemus: eos posse fidei commissariam libertatem adscribere quam fidei commissum pecuniarium possunt relinquere;</p>
--	--	---	--

l. 8. §. 2. Codicilli toties valent, quoties quis testamentum quoque facere possit. fidei commissum posse relinquere, qui testandi jus habeat.

Et ideo nec fidei commissi, nec testamenti faciendi jus habent. *

(3.) Fidejussionis;

<i>J. 3, 21. Fidejussor.</i>	<i>D. 4, 3. Dol. mal.</i>	<i>D. 42, 1. Re Jud.</i>	<i>D. 45, 1. Verbor. Oblig.</i>	<i>D. 46, 1. Fidejuss. & Mand.</i> <i>l. 8. §. 7. Illud commune est in universis,</i>
§. 5. Fidejussores	<i>l. 19. Fidejussor,</i>	<i>l. 24. pr. Fidejussor</i>	<i>l. 88. in fin. Fidejussor,</i>	qui pro aliis obligantur; quod si fierint in duriorem causam placuit, eos (adhibiti, omnino non obligari;
ita obligari non possunt, ut plus debeant, (tur. quam is, pro quo obligan-		etsi accept. sit rei, vel actionis, non proderit ei		in leviolem plane causam accipi possunt, propt. quod in minor summam recte fidejussor accipietur,
	si promissum animal ante moram occiderit; de dolo actionem reddi adversus eum oportere, Neratius, Priscus, & Julianus responderunt; debitore liberato, (quoniam) per consequentias ipse quoque dimittitur.	si persona, pro qua fidejussit, in quantum facere potest condemnanda est.	si hominem occiderit, ex stipulatione conveniri potest, reusque liberatur.	
Nam eorum Obligatio, accessio est principalis obligationis; Nec plus &c. <i>vid. supr. sub Sign. §</i>				

(4.) Intellectus simplicis, & moralis:

<i>1. Reg. VIII, v. (-43-)</i>	<i>Esa, LVJ, 7. coll. Matt h. XXI, 13. Can. 2. Dist. 88.</i>	<i>Caus. 16. Qv. est. 7.</i>
	Domus mea, domus orationis vocabitur. quia nomen meum invocatum est super Domum hanc.	<i>pr. Et hoc diximus secundum simplicem intellectum; juxta moralem autem talia dicemus: & primum quidem de templo, de quo per Prophetam dixit Deus: Domus mea, domus orationis vocabitur. Ergo secundum corporalem circumcissionem carnis, & secundum corporales legis festivitates, & sacrificia, consequent. & templum Dei æstimabatur, quod ex lapidibus insensatis erat constructum; &c.</i>

(5.) Judicium delegatorum;

vid. supr. (1.) Commiss. simplic.

(6.) Legatorum;

D. 30, de Legat. I.

<i>Inst. 2, 20. de Legat.</i>	<i>l. 62. Si</i>	<i>l. 36. Si</i>	<i>D. 33, 8. de Pecul. legat.</i> <i>l. 3. At,</i>
§. 17. Si quis — ancillas	ancilla	— testator ancillas omnes,	si ancilla
cum suis natis legaverit,	cum — liberis legata sit; & ancilla sola, si non sint liberi; &	& quod ex his natum erit, legaverit,	cum suis natis legata sit,
partus,	liberi soli,		
etiam si	si		etiam
ancillæ	ancilla	unã	eã

mor-

mortuæ fuerint,	non fit,	mortuâ,	mortuâ
legato cedunt.	debentur.	Servius, partum ejus, negat deberi, quia <i>accessionis</i> loco legatus fit; quod falsum puto, & nec verbis, nec voluntati defuncti accommodata hæc sententia est.	vel alienata, vel manumissa, nati ad legatarium pertinebunt; Quia duo legata sunt separata.
Idem est: & si ordinarii Servi cum vicariis			<i>l. 4. Sed</i>
legati fuerint; quia licet mortui sint ordinarii,			& si
tamen vicarii legato cedunt.			Servus cum vicariis suis legatus fit, & mortuo eo, aut alienato, aut manu misso, durat vicariorum legatum.

Sed si			<i>D. 33, 8. de Pecul. legato.</i>
Servus cum peculio legatus, vel alienato, vel manu mortuo servo,	<i>l. 1. Servo,</i> legato cum peculio, & alienato, vel mortuo, (manumisso, vel		<i>l. 12. Cum vivo testatore Servus decedit, tunc legatum peculii fit inutile. Cæterum si mortis tempore, Servus vixerit, peculium legato cedit.</i>
legatum peculii extingvitur.	legatum etiam peculii extingvitur.		<i>D. 34, 7. de Regul. Caton.</i>

Idem est: Si			<i>l. 1. §. 2. Item: Si tibi fundus legatus est, qui scribendi testamenti tempore tuus est; Si eum vivo testatore alienaveris, legatum tibi debetur, quod non deberetur, si testator statim decessisset.</i>
fundus instructus, vel instrumento legatus fuerit;	<i>l. 1. §. 1. Fundo cum instructo legato,</i>		
Nam fundo alienato & instrumenti legatum extingvitur.	& Instrumentum non vindicabitur, ex sententia defuncti.		

(7.) Usurarum & fructuum.

l. 26. pr. C. de Usur. (4, 32.) &c.

Creditor, per vim extorquens, quod sibi debetur,
jus crediti amittit. *Pac.*

*D. 4, 2. Quod metus caus. gest. erit,
L. 13. Callistratus Lib. 5. de Cognitionibus,*

Extat enim Decretum divi Marci

in hæc verba: Optimum est, ut, si quas putas te habere
petitiones, Actionibus experiaris;

Cum Marcianus diceret: Vim nullam feci; Cæsar dixit: Tu vim
putas esse solum, si homines vulnerentur? Vis est & tunc, quoti-
ens quis id, quod deberi sibi putat, non per Judicem reposcit.

Quisquis igitur probatus mihi fuerit, rem ullam debitoris
vel pecuniam (debitam)
non ab ipso sibi
sponte
datam, sine ullo Judice, temere possidere,
vel accepisse, * *L. 12. §. 2. fin. b. r.*
Isq; sibi jus in eam rem dixisse, jus crediti * non habebit.

D. 48, 7. Ad L. Jul. de vi privata.

L. 7. Callistratus (Lib. 5. de Cognitionibus.)

Creditores, si adversus debitores suos agant, per Judicem id, quod
debere sibi putant, reposcere debent. Alioquin, si in rem debi-
toris sui intraverint, id nullo concedente,

Divus Marcus decrevit:

Jus crediti eos non habere.

Verba decreti hæc sunt: *Optimum est, ut, si quas putes te ha-
bere petitiones, Actionibus experiaris;*

*Interim ille in Possessione debet morari, tu petitor es. Et
cum Marcianus diceret: Vim nullam feci; Cæsar dixit: Tu vim
putas esse solum, si homines vulnerentur? Vis est & tunc, quotiens
quis id, quod deberi sibi putat, non per Judicem reposcit.*

*Non puto autem nec verecundia, nec dignitati tua convenire,
quicquam non Jure facere.*

*Quisquis igitur probatus mihi fuerit, rem ullam debitoris,
non ab ipso sibi*

ereditam, sine ullo Judice, temere possidere,

eumq; sibi Jus in eam rem dixisse, jus crediti non habebit.

Et hæc pœna exasperatur in

L. 8. ad d. L. Jul. de vi priv.

& Nov. LX. cap. I. pr.

Si

Creditor

res
debitoris
occupet

sine autoritate Judicis

hac lege (*Julia de vi*) tenetur,

& tertia parte bonorum multatur,

& infamis sit.

Sancimus igitur:

Si

quis

illo superflite adhuc,

quem putat debere sibi,

ascendat domum ejus, & molestus sit superstiti homini, aut qui ejus sunt, uxori forte, vel filiis,
aut domui omnino, aut etiam signacula per propriam potestatem imponere præsumat,
non prius decreto & officio legali servato;
post ejus, qui dicitur debere, mortem;

Actione quidem modis omnibus cadat, siue justam habeat hanc, siue non. Quantum vero
deberi sibi dicit, tantum aliud desuper exigatur, & detur injuriati heredibus. Confiscatio-
nem quoque in tertiam partem Substantiæ sustineat,
(sicut & Marcus Philosophus Imperator in suis conscripsit legibus)
& infamia feriatur.

Qui enim hominis naturam non erubuit, dignus est, & pecuniis, & gloria, & aliis omni-
bus condemnari.

Actor Forum Rei sequatur.

<p><i>C. 3, 13. de Jurisd. omn. Judic.</i> <i>l. 2. Juris ordinem converti postulas,</i> Actor, Rei forum, (ut non sed Reus Actor sequatur; Nam, ubi domicilium habet Reus, & tempore contractus habuit, ibi tantum, licet hoc postea transtulerit, eum conveniri oportet.</p>	<p><i>C. 3, 19. ubi in rem Act. exerc.</i> <i>l. 3. Actor, Rei forum</i> sequitur, f. in rem, f. in personam sit Actio. Sed in locis, in quibus res propter quas contenditur, constitutæ sunt, jubemus in rem Actionem adversus possidentem moveri.</p>	<p><i>C. 3, 20. ubi de hered. agat.</i> (habet, <i>l. un. & r. ubi a. domicilium</i> qui convenitur, vel si ibi ubi res hereditariæ sitæ sunt, degit, hereditatis erit con- troversia terminata,</p>	<p><i>C. 3, 22. ubi causa Status ag.</i> <i>l. 3. Actor, Rei forum</i> sequi debet, in status etiam questione, licet Senatoria dignitate Actor decoretur</p>
--	--	--	--

Ca. XI. Quæstion. I.

<p><i>c. 15. Experientie tuæ præsentis autoritate mandamus :</i> ut qualibet ecclesiastici officii persona, in causis, in quibus, loco petitoris existit, quæquam laicum pulsatura, apud suæ provincie judicem suas proponere actiones non dese- In iis verò negotiis, in quibus ecclesiastici officii persona pulsatur, totius submoto pulsationis obstaculo, ad Episcopi vel Presbyterorum in loco, ubi quæstio vertitur, constitutorum occurrat indifferenter Examen.</p>	<p><i>c. 16. Si quisquam Clericus,</i> sive inferioris, sive potioris gradus, petitor existat, & contra laicam personam suas dirigat actiones, iste, modis omnibus, non alibi, quam apud provincie judicem, negotium dicturus occurret. Si quis autem laicus, clericum, cujuscunq; gradus, duxerit esse pulsandum, ad Episcoporum judicium in eadem civitate vel territorio constitutorum, proponat eas, quas se habere existimat actiones.</p>
---	--

Vid. m. c. fin. X. de for compet.

D

Quem

Quem ordinem legibus per omnia convenientem atq; consentaneum demonstrari, illa regula manifestat, quæ præcipit, Actorem forum semper sequi pulsati. Clericis vero pulsatis in Episcopali iudicio forum competere, principalium quoque functionum designat auctoritas.

Eriam in Criminalibus.

C. 3, 13. de Jurisd. omn. Judic.
l. 5. In criminali negotio Rei forum Accusator sequatur.

Caus. III. Quæst. 6.

*c. 1. ibi
 semper*

*c. 18. Revera
 ibi*

causa agatur, ubi crimen admittitur. causa agatur, ubi crimen admittitur.

No. V.

Defensio est juris naturalis. *it:* Armis, arma repellere licitum, Vim, vi, defendere, ac repellere licet;

Sed cum Moderamine inculpatæ Tutelæ.

D. 1, 1. de Just. & Jur.

l. 3. Ut vim atq; Injuriam

propulsemus.

Nam hoc jure evenit, ut, quod Quisq;

ob tutelam corporis sui fecerit, jure fecisse existimetur.

D. 9, 2. ad L. Aquil.

l. 45. §. 4. Vim enim

vi defendere omnes leges, omniaq; Jura permittunt,

qui (mni Culpam cum aliter se tueri non possunt, da-

dederint,

innoxii sunt.

D. 43, 16. de Vi, & vi armata.

l. 1. §. 27.

Idq; jus: Vim, vi repellere licere;

Naturâ comparatur;

& ex eo apparet:

arma

armis repellere.

X. 5, 12. de homicid. volunt.

c. 18. Vim

vi repellere, omnes leges, & omnia jura permittunt; &

l. 3. §. 9. Igitur

eum, qui cum armis venit, possumus armis repellere; Sed confestim,

non ex intervallo; &c.

X. 5, 39. de Sentent. Excomm.

c. 3. Vim

vi repellere, omnes leges, omniaq; jura permittunt.

Si in continentî vim vi repellat.

D. 9, 2. ad L. Aquil.

l. 4. pr. Itaq;

Si

Servum tuum latronem,

insidiantem mihi,

l. 2. Is, qui

aggressorem, vel quemcunq; alium, (stitutus, in dubio vitæ discrimine con-

Cod. 9, 16. ad L. Cornel. de Sicar.

l. 3. Si quis

percussorem ad se venientem,

gladio

l. 4. Si

latrocinantem

Si verò quis Clericum,

vim sibi inferentem,

vi

occi-

occidero;	occiderit;	repulerit;	peremissi;	repellat, vel lædat, non debet
	nullam	non	dubium non est, eum, qui inferendæ cædis Volunta- te præcesserat, jure cæsum videri.	
	ob id factum	(debet.		propter hoc
Securus ero. Nam	calumniam metuere	ut homicida tenetur, quia defensor propriæ salutis in nullo peccasse videtur.		ad Sedem Apostolicam transmitti.

adversus periculum, naturalis ratio permittit, se defendere.

☞ Sed si, defendendi mei causa, lapidem in adversar. misero, sed non eum, sed prætereuntem percussero; tenebor lege Aquilia. Illum enim solum, qui vim infert, ferire conceditur;

& hoc, si
tuendi duntaxat
non ulciscendi causa
factum sit.

☞ tamen id
non ad sumendam vindictam,
sed ad injuriam propulsandam
debet fieri,

Cod. 8, 4. Unde vi.

l. 1. Recte (etiam) possidenti, ad defendendam possessionem, quam sine vitio tenebat,

in culpatæ tutelæ moderatione
illatam vim propulsare licet.

cum
Moderatione inculpatæ tutelæ.

D. 4, 2. Quod metus caus. gest. erit.

l. 12, §. 1. Quæri poterit: an etiam ei, qui vim fecerat, passo vim, restitui Prætor velit, per hoc edictum, ea, quæ alienavit? Et pomponius scribit libro vicesimo octavo: Non oportere ei Prætorem opem ferre. Nam, cum liceat, inquit, vim, vi, repellere; quod fecit, passus est. Quare si metu te coegerit, sibi promittere, mox ego eum coëgero metu, te accepto liberare; nihil esse quod ei restituatur.

No. VI.

Dictum unius, Unus Testis, Unius testimonium Vox unius,	dictum nullius, nullus testis, non admittitur. vox nullius.
--	--

D. 48, 18. de Quæstionib.

C. 4, 20. de Testib. l. 9. §. 1.

X. 5, 1. de Accusationib.

<i>l. 1. §. 4. Non</i>	<i>l. 20. Non</i>	<i>*quæstione illicita</i>	Simili modo	<i>*Et nunc manifeste</i>
in	unius	non (habita	lancimus: ut	lancimus: ut
unius	unius	nemo (causa	nemo	non
utiq;	unius	judicium in quacunq;	judicium in quacunq;	unius
Servi	unius	unius	unius	omnino
quæstione	unius	unius	facile	testis
fidem rei	unius	testimonio	testimonium	responsio
constituendam.	unius	esse	patiatur	audiatur,
	admitti. *	credendam,	admitti. *	

c. 18. fn. Cum hoc, per se, probare non posset tq. qui solus examinabatur.

etiamsi præclaræ curiæ honore præfulgeat.

No. VII.

No. VII.

Lex, unde dicta? & quid?

<i>Inst. 1, 2. J. N. G. C.</i>	<i>D. 1, 3. de LLb9, SCris, & long. Consv.</i>		<i>Distinct. I. & II.</i>			
§. 4. Lex	<i>l. 1. Lex</i>	<i>l. 2. Lex</i>	<i>ibid. Lex</i>	<i>c. 3. Lex</i>	<i>c. 4. Lex</i>	<i>c. 1. Lex</i>
est,	est	est,	est	est constitutio scripta,	est a legendo vocata ē, (quia est scripta,	est constitutio
quod populus Romanus	commune præceptum					populi, quâ majores natu, simul cum plebibus
Senatorio Magistra- tu interrogante (ve- lute Consule)						aliquid saaxerunt.
constituebat.						
		cui omnes obtempe- rare convenit, tum ob alia multa; tum vel maxime eo, quod om- nis lex, inventum ac munus Dei est.	omn. divinar. & human. rr. Regin.			
	virorum prudentium consultum.	Decretum verò pru- dentum hominum	Oport. a. eam esse præsidem & bo- nis, & malis, & principem & du- cem esse; & secund. hoc, regulam esse justorum & injustorum, &			
	coërcitio delictorum	Coërcitio eorum	eorum			
	quæ sponte vel ignorantia contrahuntur; communis Reip. spon-	quæ sponte vel involuntariè delinquntur; Communis sponsio civitatis, ad cuius præscriptum omnes, qui in ea Rep. sunt, vitam instituere debent.	quæ natura civilia sunt animanti- um; præceptr. quidem faciendorū. prohibitric. autem non-faciendor.			
<i>Nov. 106. c. 2. in fin.</i>	Imperatori & ipsas Deus leges subjecit,		legem animatam eum mittens hominibus.			

No. VIII.

Ex duobus malis, minus est eligendum.

<i>Distinct. XIII.</i>	<i>D. de R. 7.</i>
<i>c. 1.</i> Duo mala, licet sint omninò cautissi- me præcavenda, tamen,	<i>l. 200.</i> Quotiens
<i>c. 2. part. 2.</i> Dum mens inter minora & maxima peccata constringitur,	

<p>periculi necessitas ex his unum perpetrare compulerit, id debemus resolvere, quod minori nexu noscitur obligari.</p> <p>¶ Quid autem ex his levius, quidve sit gravius, puræ (piæ) rationis acumine investigemus.</p>	<p>si</p> <p>si</p> <p>omnino</p> <p>semper</p> <p>eligantur</p> <p>minora.</p>	<p>nullus sine peccato evadendi aditus patet, nihil sine captione investigari potest,</p> <p>eligendum est, quod minimum habeat Iniquitatis.</p>
--	---	--

Vid. Exempl. in Nov. XXII, c. 43.

No. IX.

Masculinum interpretatur m. de Fœminino;

Sed non v. v. Vid. sub ☞ ☛

<p><i>D. 2, 1. Jurisd.</i> <i>l. 7. Si Qvis &c.</i></p> <p>§. 1. utrumque sexum complexus est.</p>	<p><i>D. 3, 5. Neg. Gest.</i> <i>l. 3. §. 1. Hæc verba:</i></p> <p>Si Qvis, *</p> <p>ad utrumque sexum referatur.</p>	<p><i>D. Legat. 3.</i> <i>l. 62. Sexus masculinus</i></p> <p>semper</p> <p>etiam fœmininum sexum continet.</p>	<p><i>D. 49, 14. Jur. Fise.</i> <i>l. 16. Qvicumq;</i></p> <p>tam masculinum quam fœmininum accipere debemus.</p>	<p><i>D. 50, 16. de Verb. Sign.</i> <i>l. 1. Verbum hoc:</i></p> <p>Si Qvis;</p> <p>tam masculos quam fœminas complectitur.</p>	<p><i>l. 101. §. 3.</i> <i>l. 81. qs. comu- ne nomen</i></p> <p>utrumque Sexum contineat.</p>	<p><i>l. 195. Pronun- ciaō sermonis</i></p> <p>in sexu masculino plerumq;</p> <p>ad utrumque sexum porrigitur.</p>
--	---	--	---	---	---	--

tam quoad Homines, quam animalia.

<p><i>D. de V. S.</i> <i>l. 52. Patroni appellatione</i></p> <p>& Patronæ continentur.</p>	<p><i>D. 43, 29. Hom. lib. exh.</i> <i>l. 3. §. 1. Hæc verba:</i></p> <p>Qvem liberum; ad omnem liberum, five masculus, five fœmina sit,</p> <p>pertinet.</p>	<p><i>D. de Legat. 3.</i> <i>l. 62. Mulorum appellatione.</i></p> <p>m. mulæ continentur, Qvemadmodum appellatione Servorum</p> <p>etiam servæ plerumq; continentur.</p>	<p><i>D. de Legat. 3.</i> <i>l. 65. §. 6. Equis legatis & eqvæ continentur.</i></p> <p><i>l. 81. pr. Servis legatis</i></p> <p>etiam ancillas quidam rectè putant deberi.</p>	<p><i>D. 2, 1. Jurisdic.</i> <i>l. 7. §. 1. Verbis Edicti,</i></p> <p>Servi quoq; & filii familiæ continentur; Sed & utrumque Sexum, Prætor complexus est.</p>
--	---	--	---	--

D. de Leg. 2. l. 45. pr. Si ita sit scriptum:

☞ Filiabus meis centum aureos do; an & masculini generis & fœminini liberis legatum videtur?

Ancillis legatis

masculos non deberi, nemo dubitat. ☞

Nam

Sed

si ita scriptum esset:

Filiis meis, hosce tutores do; responsum est,

pueris legatis,

E

etiam

D. 1, 7. de Adopt. l. 20. §. 1. Sed & si de Pupillo loquitur, in hoc & l. 163. §. 1. Pueri appellatione, in Pupilla observ. esse:

etiam puella significatur.

etiam filiarum tutores datos esse;

etiam puellæ debentur.

☞ Quod non

Id non

ex contrario accipiend. est, ut filiarum nomine etiam

æq;

dicendum est, in puellis

masculi contineantur;

pueros contineri.

Exemplo enim pessimum est, feminino vocabulo, etiam masculos contineri. ☞

l. 84. Filii appellatione omnes liberos intelligimus.

No. X.

De minimis (modicis) non curat Prætor.

D. 4, 1. de in integr. Restitut. l. 4. Scio illud

D. 4, 3. de Dol. mal.

D. 18, 1. de contrah. E. V. X. 3, 13. de Reb. eccles. alienand.

a quibusdam

l. 9. §. ult. Merito

l. 54. Si res b. f. vendita,

observatum,

Prætor causæ cognitionem inferuit; (genda est, neq; n. passim actio doli indul- Nam ecce in primis si sit

non propter

ne propter fatis

modica

minimam

minimam sane rem, vel summam,

Summa l. 10. i. e. usq; ad 2. aureos.

causam

inempta fieri debet.

si majori rei vel summæ præjudicetur,

c. 11. Quocirco mandamus quæsi (tenus

audiatur is, qui in integr. restitui postulat.

prædictum monasterium propter hoc inveneris enorme Dispendium incurrisse.

Limitatur (1.) in delictis:

Edict. XIII. præf. Quum vel minima quæq; res curâ nostrâ dignemur;

Nov. 69. §. 1.

Inst. 4, 2. de Vi bonor. rapt.

D. 47, 8. de Vi bonor. rapt.

Nov. 63. c. 1.

si- ve quidem quispiam in

pr. — Etiam si

l. 2. §. 24. Si

Unde si

quis

quis

unam

aliquam rem

rem

licet

vel

minimam

modice

parvam

parvo similiter delinqvat —

rapuerit

per modum ab-reptionis auferre præsumunt,

interesse sua docebit, debet habere actionem vi bonor. raptor.

beneficio vi bonor. raptor. conquadraplatur pœna.

Quid

Quid n. durius, quam læsum circa sublationem bovis, aut equi, aut jumentorum alicujus, aut pecudum, aut (ut exiguum dicamus) domesticæ Gallinæ? &c.

Inst. 2, 1. de Rerum divis.

§. 16. — Et
qui
ea
animalia
lucranda animo

detinet, furtum committere intelligitur. (C)

*D. 41, 1. de Acquirend. Rer. Dominio,
l. 5. §. 6. — Qua de causa*

qui
quid
eorum
lucranda animo
apprehenderit (aut)
furti nobis tenebitur.

(2.) in legatis & fideicommissis.

*D. 35, 3. Si cui plus &c.
l. 1. §. 6. — tameetsi*

unus
aliquid modicum

fideicommissum
persequatur,
arbiter dari solet.

D. 36, 4. Ut in possess. Legator. l. fideic. &c.

*l. 13. Quamvis
minima res legata sit, vel*

per
fideicommissum
relicta;

tamen, si non solvatur, ab herede, vel eo nomine caveatur, cum caveri oporteat, in possessionem bonorum, quæ ex hereditate sunt, legatarium seu fideicommissarium, Prætor, legatorum servandorum causa, mittit.

(3.) In hereditate.

D. 4, 3. de dolo modo l. 9. pr. Si quis affirmavit, *minimam* esse hereditatem, & ita eam ab herede emit, non est de doli actio, cum ex vendito sufficiat.

No. XI.

Absentes dicuntur etiam fictè.

<i>D. 1, 18. Off. Pras.</i>	<i>D. 4, 8. Recept. l. 25. §. 5. Coram autem dicere Sententiam — videtur, qui sapiantib, dicit. cæterum coram furioso, vel de- mentis alienati- one omni intel- (lectu care it: coram pupillo</i>	<i>D. 26, 8. Aut. Tut. l. 1. §. 1. Neq; n. præsentia corpo- ris sufficit, ad au- toritatem tutor. ut: si somno, aut morbo comitiali; occupat9 tacuif- (set.</i>	<i>D. 29, 7. Jur. Cod. l. 2. §. 3. Furiosus vid, m. l. 124. §. 1. ff. Reg. Jur. & pupillus</i>	<i>D. 41, 2. Acq. Poss. l. 19 §. 11. Filiof. injuriam pas- so, puto com- petere actio- nem injuriar. si præsens sit pater, agere tn. non possit, vel quem aliud dementiæ ca- (sum,</i>	<i>D. 47, 10. Injur. l. 26. Nec n. fa- tis est captivū corpor. domū revertisse, si mente alie- (nus est propter furor.</i>	<i>D. 49, 15. Capt. l. 209. Coram Titio aliquid facere iuss9; non videtur præsentem eo fecisse, nisi is intelli- gat. Itaq; si furiosus, aut infans sit, * non</i>
-----------------------------	--	--	---	--	--	---

non videri Sententiam dictam.	per omnia & in omnibus absentis vel quiescentis	nam & hic pater ejus	non videtur coram eo fecisse,
	loco habetur,	absentis	* aut dormiat.
D. 3, 3. de Procurat. l. 2, §. 1. — quia in eo animus deest, ut ratum habere non possit.			
		ficuti si quis dormienti aliquid in manum ponat,	
		loco est,	

No. XII.

Obligamur multifarie.

<i>Inst. 3, 14. Obligat. §. 2. sequens divisio, in IV. species dividitur:</i>	<i>D. 44, 7. de Obligationib, & Actionib,</i>			<i>D. 46, 1. Fidej.</i>	<i>D. 46, 2. Nov. att.</i>	<i>D. 46, 3. Solut.</i>
aut enim ex Contractu sunt, aut qs. ex contractu, aut ex maleficio, aut qs. ex maleficio.	<i>l. 1. pr. Obligati- aut (ones</i>					
Prius est, ut de iis, quæ	<i>§. 1. Obligationes</i>	<i>l. 4. Obligation.</i>	<i>l. 38. Obligam,</i>	<i>l. 52. Obligam.</i>	<i>l. 8. §. 1. omni obligationi.</i>	
ex contractu sunt, dispiciamus. Harum æq; IV. sunt species :	ex contractu,	cum alioquin ex contractu,				
aut enim re contrahuntur, aut verbis,	aut re contrahuntur, aut verbis,	non tantum re consistant, (bis, sed etiam ver-	aut re,	five re,	<i>l. 1. §. 1. — utrum</i>	<i>l. 80. Prout quoq; vel (qctum est,</i>
aut literis,			aut verbis, aut simul u- (troq;	five verbis,	an verbis,	re, vel verbis &c.
aut consensu. *	aut consensu,	& consensu,	non figura literar, sed oratione, quæ exprimit literæ.	aut consensu, five cōsensu. (§. 9. nudo &c)	an consensu,	vel consensu nudo.

§. 1.

§. 1. omnium autem obligationum summa divisio, in duo genera diducitur: namq; aut civiles sunt, aut pratoriz. Civiles sunt, quæ aut legibus constitutæ, aut certo jure civili comprobatae sunt, quas Prætor ex sua Jurisdictione constituit, quæ etiam vocantur honorariæ.

aut lege,
aut jure
honorario,
aut necessitate, aut peccato.

* De quibus singulis dispiciamus.

No. XIII.

Obligatio, variis modis RE contrahitur.

Inst. 3, 15. Quib. mod. RE contrah. Oblig. pr. RE contrahitur Obligatio,

D. 12, 1. de Reb. Cred.

D. 44, 7. de Obligationib. & Act. l. 1. §. 2. Re contrahit. Obligat. l. 52. §. 1. Re obligam. cum res ipsa intercedit.

veluti
mutui datione.
Mutui
autem
datio, in iis reb. consistit, quæ pondere, numero, mensura — constant;
veluti — oleo, frumento, pecunia numerata; ære, argento, auro;

l. 2. §. 1. Mutui

datio, consistit in his reb. quæ pondere, numero, mensura — consistunt;

mutui datione.
Mutui

datio consistit in his reb. quæ pondere, numero, mensurave constant.
veluti; vino, oleo, frumento, pecunia numerata;

quas res
aut numerando, aut metiendo, aut adpendendo,
in hoc
damus,
ut accipientium fiant
Et quoniam nobis redduntur
non eadem res

quoniam eorum datione possumus in creditum ire, quia in genere suo functionem recipiunt per solutionem, quam specie.
pr. Mutuum

quas res
in hoc
damus,
ut fiant accipientis;

recepturi
non eandem speciem,
quam dedimus (alioquin commodatum erit, aut depositum)
sed

recepturi

sed
aliaz
ejusdem naturæ,
& qualitatiz.

idem genus.

Nam, si aliud genus, velati, ut pro tritico vinum recipiamus; non erit mutuum.
§. 2. Appellata a. est mutui datio ab eo:

postea
aliaz,
ejusdem generis,
& qualitatiz.

Inde etiam mutuum appellatum est,
quia ita a me tibi datur,
ut, ex, meo tuum fiat (condictio).
Et ex eo contractu, nascitur Actio, quæ vocatur

quod de meo tuum fit.

Et ideo, si non fiat tuum, non nascitur obligatio.

§. 1. Is quoq; qui non-debitum accipit ab eo, qui per errorem solvit, (l. 7. de R. C.)

D. 12, 6. de Condiēt. Indebiti.

(l. 26. §. 3. Indebitum autem solutum accipimus, non solum si omnino non debeat, sed, si per aliquam exceptionem perpetuam peti non poterat; quare hoc repeti poterat, nisi, sciens se tutum exceptione, solvit

l. 65. §. fin. Indebitum est, non tantum quod omnino non (debetur, sed & quod alii debetur, si alii solvatur; aut, si id, quod alius debeat, alius qs. ipse debeat, solvat)

re obligatur, deturq; agenti contra eum propter repetitionem, condicictia Actio.

l. 66. Hæc condicictio ex bono & æquo introducta, quod alterius apud alterum sine causa deprehenditur, revocare consuevit.

Nam perinde ei condici potest, si apparet, eum dare oportere, ac si mutuum accepisset. Unde pupillus, si ei, sine tutoris autoritate debitum per errorem datum est, non tenebitur indebiti condicitione, non magis, quam mutui datione. Sed hæc species obligationis non videtur ex contractu consistere; cum is, qui solvendi animo dat, magis voluerit negotiū distrahere, quam contrahere.

§. 2. Item is, cui res aliqua utenda datur, id est, commodatur, re

D. 44, 7. de O. & A. §. 3. Is quoq; cui rem aliquam

commodamus, re nobis obligatur.

obligatur, & tenetur commodati actione. Sed is, ab eo, qui mutuum accepit, longe distat; namq; non ita res datur, ut ejus fiat; & ob id de ea re ipsa

Sed is,

de ea ipsa re, quam acceperit,

restituenda tenetur. Et is quidem, qui mutuum accepit, si quolibet fortuito casu amiserit, quod accepit, veluti: incendio, ruina, naufragio, aut latronū, hostiumve incursum, nihilominus obligatus remanet. At is, qui utendum accepit,

restituenda tenetur. §. 4. Et ille quidem, qui mutuum accepit, si casu, quod acceperit, amiserit,

nihilominus obligatus permanet. Is vero, qui utendum accepit, si majore casu, cui humana infirmitas resistere non potest (veluti: incendio, ruina, naufragio) rem, quam accepit, amiserit, securus (est; alias

sanè quidem exactam diligentiam custodiendæ rei præstare jubetur; nec sufficit ei, tantam diligentiam adhibuisse, quantum suis rebus adhibere solitus est, si

tamen exactissimam diligentiam custodiendæ rei præstare compellitur; nec sufficit ei, eandem diligentiam adhibere, quam suis rebus adhibet, si

modo alius diligentior custodire eam rem poterat.

alius diligentior custodire poterit.

Sed propter majorem vium, majoresve casus, non tenetur,

sed & in majoribus casibus, si

Si modò non

ipfius

ipsius culpa
is casus
intervenerit, alioqui si

id, quod
tibi

commodatum est,
domi,
peregre

tecum ferre malueris, &

vel incurfu hostium, prædonumve, vel naufragio amiserit,
dubium non est, quin de restituenda eâ re
tenearis.

Commodata autem res tunc propriè intelligitur, si nulla mercede accepta vel constituta,
res tibi utenda data est; alioqui mercede interveniente, locatus tibi usus rei videtur. Gratuitum enim debet esse commodatum.

§. 3. Præter ea
& is, apud quem res aliqua *deponitur*, RE

obligatur
tenetur-
que actione depositi;
quia & ipse de ea re, quam accepit, restituenda tenetur.
Sed is
itaque, qui parum diligenter custoditam rem
furto
amiserit, securus est

ex eo solo tenetur, si quid dolo commiserit;
Culpæ, id est: desidie ac
negligentiæ autem nomine,

non tenetur,
quia, qui negligenti amico rem custodiendam tradit,
non ei, sed

suae facilitati id imputare
debet,

§. 4. Creditor quoque, qui *pignus* accepit, RE obligatur; quia &
(ipse de ea

re, quam accepit, restituenda tenetur.
Actione pignoratitia. Sed, quia pignus utriusque gratia datur; & debitoris, quo magis pecunia ei credatur; & Creditoris, quo magis ei in tuto sit creditum; placuit sufficere, si ad eam rem custodiendam, exactam diligentiam adhibeat; quam si præstiterit, & aliquo fortuito casu rem amiserit, securum esse, nec impediri creditum petere,

culpa ejus

interveniat, veluti si,
quasi amicos ad cœnam invitaturus,
argentum, quod

in eam rem
utendum acceperit,

peregre
proficiscens
secum portare voluerit, &
id

aut naufragio, aut prædonum hostiumve incurfu amiserit,
tenetur.

l. 17. §. 3. ff. Præscr. Verb.

§. 5. Is quoque, apud quem rem aliquam *deponimus*, RE
nobis

tenetur;

qui — & ipse de ea re, quam accepit, restituenda tenetur.
Sed is
etiam, si negligenter rem custoditam

amiserit, securus est,
quia enim non suâ gratiâ accipit, sed ejus, à quo accipit.
In eo solo tenetur, si quid dolo perierit.

Negligentiæ vero nomine
ideo

non tenetur,
quia, qui negligenti amico rem custodiendam, committit,

de se queri

debet.

Magnam tamen negligentiam placuit in doli crimine cadere.

§. 6. Creditor quoque, qui *pignus* accepit RE tenetur; qui — &
ipsa (ipse de ea

re, quam accepit, restituenda tenetur

Principale, si vitiosum ab initio, ex post-facto non convalescit.

Confer. Accessorium, naturam sui pr. seq.

D. 44, 7. de Obl. & Act.
l. 27. Obligationes,
quæ

propriis viribus
non consistunt,

neq; officio Judicis, neq; Prætoris
imperio, neq; legis potestate
confirmantur.

D. 50, 7. de Regg. Jur.

l. 29. Quod

— initio

vitiosum est,
tractu temporis

non potest Convalescere.

l. 210. Institutio.

quæ

ab initio

inutilis fuit,
ex postfacto

convalescere non potest.

De R. J. in 610.

R. 18. * ♀ Quod
de jure
ab initio

non subsistit,
† tractu temporis ♀

* non firmatur. †

Exemplum erit in Materia:

(1.) Institutionis;

uti in præcedenti tertia fissura allegatum.

(2.) Matrimonii & Sponsaliorum;

C. un. de Desponsat. Impub. in 6. (4, 2.)

pr. Si
infantes

ad invicem, vel unus
major septennio, &
alter
minor,

Sponsalia, vel ipsi, vel parentes pro eis
contraxerint,

Sponsalia,
hujusmodi
(nisi per cohabitationem
eorum
mutuam

seu

alias
verbo vel facto ipsorum,

eosdem in eadem

§. 1. Idem quoque
si

duo impuberes non proximi pubertati,

pubes &

impubes,
& in quibus ætatem malitia non supplebat,

per verba
contraxerint

de præfenti; Sponsalia enim illa, quæ juris interpretatione
tantum fuerunt Sponsalia de futuro (licet verba consensum ex-
perimentia, de præfenti haberent, & matrimonium contrahere
intenderent contrahentes) per adventum pubertatis in matri-
monium non transeunt de præfenti; nec

Matrimonium,

nisi per carnis

copulam
subsecutam

vel
aliquem modum
alium

contrahentes
eosdem cum ejusdem
perseverantia

voluntate factos majores septennio perdurare, liquido appareat) quæ ab initio nulla erant, per lapsum dicti temporis minime convalescunt; & ideo, cum sint nulla, ratione defectus consensus, publicæ honestatis iudicium non inducunt.

voluntatis ad pubertatis tempora pervenisse confliterit evidenter, (quod ut matrimonium ætate non tenuit prohibente)

per lapsum dicti temporis convalescit;

per dictum tamen contractum, qui valuit ut potuit, non sicuti agebatur, publicæ honestatis iustitia est inducta.

(3.) Obligationum;

vid. supr. hujus Harmoniæ fissuram primam.

(4.) Sententiæ;

D. 2, 12. de feriis & Dilat. & divers. temp.
l. 1. §. 1. — Sin
vero (Judex) cum (litigantes tempore Messium)
abesse perseveraverint,

D. 49, 1. de Appellationib.
l. 19. Si

Sententiam

expressim
sententia
contra juris rigorem

etiam absentibus illit,
protulerit,
consequens erit dicere: Sententiam
nullius esse momenti. —

data fuerit,

valere non debet;

& ideo sine appellatione (vid. in l. 32. de Re jud.) causa denuo induci potest. Non jure profertur Sententia, si specialiter contra leges, vel Senatus consultum, vel constitutionem, fuerit prolata. Unde, si quis ex hac Sententia appellaverit, & præscriptione submotus sit, minime confirmatur ex hac præscriptione Sententia; unde potest causa ab initio agitari.

(5.) Stipulationum

D. 45, 1. de Verbor. Obligation.

l. 26. Generaliter novimus:
turpes stipulationes,

nullius esse momenti.

l. 83. §. 5. Sacram vel religiosam rem, vel usib. publicis in perpetuum relictam, ut: forum, aut Basilicam, aut hominem, liberum, inutiliter stipulor. &c.

l. 123. Si flagitii faciendi, vel facti causa, concepta sit stipulatio, ab initio non valet.

(6.) Testamentorum & Codicillorum:

D. 50, 17. de Reg. Jur. l. 201. Omnia, quæ ex testamento proficiuntur, ita statum eventus capiunt, si initium quoque sine vitio ceperint.

Inst. 2, 16. de Vulg. & pupill. Subst. (sibi faciat.)
§. 5. Libris autem suis testamentum nemò facere potest, nisi &
Nam

D. 28, 6. de vulg. & pupill. Subst.

pupillare testamentum, pars
& sequela
est

l. 38. §. 3. fin. Quia
&
pupillares tabulæ, pars
sunt
prioris

paterni
testamenti;

(bit. qvo jure utimur.

adeo, ut, si patris testamentum non valeat, nec filii quidem vale

G

No.

Quod juris est in uno Relatorum, idem esse censetur in altero.

<p><i>D. 2, 2. Rubric.</i> Quod quisq; juris in alterum statu- erit ut ipse eodem jure utatur. <i>D. 3, 3. Procur. l. 25.</i> Quæ omnia, non solum ex parte, Actoris, sed etiam in persona Rei, observabuntur.</p>	<p><i>D. 4, 8. Arbitr. l. 21. §. 11. in fin.</i> Absurdum est, jussum in alterius per- sona ratum esse, in alterius non. <i>D. 421. Re jud. l. 20.</i> — Æqvâ lance servari, æqvitatatis suggerit ratio.</p>	<p><i>Cod. 4, 49. Resc. Vend. l. 7. inf.</i> Eadem lege conveniamini, quam vobis tribui postulatis. <i>Caus. 4. q. 4. C. 2. *</i> Æqvâ rati- (one, Accusatores, & Accusati * audiantur, (git. juxta quod gestor, ordo exi-</p>	<p><i>R. 7. 32. in 6. ut l. 41. D. eod.</i> Non debet Actori licere, quod Reo licitum non exi- permittitur. (fiit. l.</p>
--	---	--	---

Exempla vid. l. 13. §. 5. §. 25. D. Act. emt. l. 5. D. Resc. vendit. l. fin. C. Indict. Viduit l. 1. C. divers. Rescr. Nov. 117. c. 7.

Reo semper magis favetur, quam Actori.

<p><i>D. 42, 1. de Re judic.</i> <i>l. 38.</i> Inter pares numero judices, si dissonæ senten- tiæ proferantur, in liberalib. quidem causis, (tine pro libertate statutum ob- In aliis autem causis, §</p>	<p><i>D. 44, 7. de O. & A.</i> <i>l. 47.</i> Multum interesse quæ- ras, utrum aliquis obli- getur, an aliquis liberetur? Ubi de obligando quæritur, propensiores esse debere nos, si habemus occasio- nem ad negandum. Ubi de liberando, ex diverso ut facilius ad liberationem.</p>	<p><i>D. de Reg. Jur.</i> <i>l. 41. §. 1.</i> In re ob- scura, § <i>C. 4, 7. Cond. ob turp. l. 2.</i> Cum te propter turpem causam, contra discipli- nam temporū meorū, do- mū adversariæ dedisse profiteris, frustra eam ti- bi restitui desideras; ☉ Non debet Actori licere, quid Reo non permittitur. <i>l. 33.</i> In eo, quod vel is, qui petit, vel is, à quo petitur, lucri facturus est, ☉ <i>l. 125. Favorabiliores</i> Rei potius quam Actores habentur. ☉ cum in pari causa, possessoris conditio melior habeatur, etiam per omnia <i>l. 4.</i></p>	<p><i>X. 2, 22. Fid. Instr.</i> <i>c. 6. in fin.</i> Cum obscura sunt jura partium, ¶ <i>c. 4. q. 4. c. 2.</i> Accusato- res & accusati, æqua audiantur ratione, ¶ consuevit contra eum, qui petitor est, judicari. <i>D. 29, 1. l. 36. §. 3.</i> In pari re, possessoris causa potior est.</p>	<p><i>Reg. Jur. in 6.</i> <i>l. 11</i> Cum sunt par- tium jura obscu- (ra, ¶ <i>l. 196. D. de R. 7. Privilegia,</i> quædam causæ sunt, quædam personæ. <i>Reg. 32.</i> Non li- cet Actori, quod Reo licitum non existit. ¶ favendum est Reo potius, quam Actori. <i>65.</i> In pari * delicto, vel causa, possidentis conditio potior est.</p>
--	--	--	--	--

Quicquid conceditur, in Contractibus inter vivos, multo magis
Morientibus concedendum esse, in ultimis Voluntatibus.

Lex, quæ impedit } clementes Dispositiones, } tollenda est.
 Libertates,

Ratio commendat Legem; & Lex anterior, per æquioreratio-
 nem, tollitur.

Favori Libertatis undiq; succurrendum.

Ratione Legis cessante, cessat ipsa Lex.

Contra } communes Regulas, } multa fiunt, favore Libertatis.
 rigorem Juris,

§. 4. Inst. de Donat.

Inst. 1, 7. de L. Fufia Canin. toll.

§. un. Lege Fufia Caninia, certus modus constitutus erat,
 in Servis

Testamento

manumittendis; quam, quasi libertates impediendam, & quo-
 danamodo invidiam
 tollendam esse censuimus,
 cum satis fuerat inhumanum,

vivos quidem licentiam habere,

totam suam familiam libertate donare, aliena causa
 nisi impediatur libertatem;
 morientibus autem hujusmodi licentiam adimere.

Cod. 7, 3. de L. Fuf. Canin. toll.

L. un. Servorum
 Libertates, in

Testamento
 relictas, tam directas quam fidei-commissarias,

L. Fufia Caninia de cætero cessante, censuimus,

ad exemplum inter
 vivos libertatem habere
 indistincte,

nec impediente
 testantium pro servis clementes dispositiones effectui mancipari.

Voluntas ultima valet; quia
 Voluntas hominis est mutabilis.

D. 24, 1. de Donat. int. vir. & uxor.

l. 32. §. 3. Pœnitentiam (donatoris) accipere debemus supremam,
 Ut sit ambulatoria voluntas ejus (mariti)
 usq; ad vitæ supremum exitum. proinde
 C. 3, 36. Fam. Ercisc. L. 5. fin.

novissimam
 ejus (Mariti) arbiter familie ereiscundæ
 sequetur

D. 34, 4. de adim. vel transf. leg. vel fideic. l. 4. fin.

Ambulatoria enim est voluntas Defuncti,
 usq; ad vitæ supremum exitum. proinde

C. 6, 23. de Testam. & quemadm. ord. L. 4. fin.

Istud demum firmum fit, si
 ultimum

comprobetur;
 nec contra judicium suum defunctus postea venisse detegatur.

In	}	Ambiguus	}	id, quod	}	dicenti est, eligendum.
		Dubiis,				
		Incertis,				
		Obscuris,				
		Variis,				
	} aptius } benignius } justius } lenius } minimum } mitius } tutius } vero-similius } utilius					

Digest. lib. 50. Tit. 17. de divers. Regg. Juv. antiq.

<p>l. 9. In ob- scu- ris</p> <p>seqvimur</p> <p>quod minimum est</p>	<p>Cap. 30. de R. J. in 610.</p> <p>l. 56. In du- bi- is</p> <p>semper præferenda sunt</p> <p>benigniora.</p>	<p>l. 67. Quoties</p> <p>Sermo æquitate desiderii, naturalis ratio, aut dubitatio jur. moratur, (tur, temperanda est res decretis</p> <p>quæ aptior est</p> <p>justis.</p>	<p>l. 85. §. 2. Quoties</p> <p>l. 114. In ob- scu- ris</p> <p>inspici solet</p> <p>quod est vero similis, & quod plerūq; fieri solet.</p>	<p>Cap. 45. de R. J. in 610.</p> <p>Rapienda est occasio,</p> <p>Responsum quæ præbet benignius.</p>	<p>l. 168. pr. & §. 1.</p> <p>Cum, quod factum est,</p> <p>ob- scu- ro sit,</p> <p>Capit interpretatio-nem</p> <p>ex affectione cujusq;</p> <p>non min9 justis, est, quam tutius.</p>	<p>l. 192 §. 1. In Re du- bi- a</p> <p>Interpre- tationem</p> <p>benignio- rem,</p> <p>iniquitatis.</p>	<p>l. 200. Quoties</p> <p>nihil sine ca- ptione inve- stigare potest,</p> <p>eligendum est,</p> <p>quod minimum habet</p>
--	---	--	---	--	---	---	---

Alter ab altero non lædendus.

<p>D. 12, 6. Condiçl. Indeb. l. 14. Hoc</p> <p>naturâ æquum est, neminem cum alterius detrimento</p> <p>fieri locupletiozem.</p>	<p>D. 14, 3. Infitor. Act.</p> <p>l. 17. §. 4. videri me dolum malum facere, qui ex aliena</p> <p>jaçtura lucrum quæram.</p>	<p>D. 50, 17. R. J.</p> <p>l. 106. Jure naturæ æquum est, neminem cum alterius damno</p> <p>locupletari.</p>	<p>C. 48. de R. J. in 610.</p> <p>Non debet aliquis cum alterius injuria vel jaçtura locupletari.</p>
--	--	--	---

Tantum hac vice.

Confpe-

Conspectus Axiomatum hujus Imematis:

- I. Mos, & longa consuetudo, s. jus non-scriptum, habent vim legis.
Combinatum ex 13. Sedibus Jurium.
- II. Accessio cedit toti. vel: Accessorium, naturam sui principalis sequitur. (ex 28.)
- III. Creditor, per vim extorquens, quod sibi debetur, jus crediti amittit. (ex 4.)
- IV. Actor, forum Rei, sequatur. (ex 9.)
- V. Defensio est jura naturalis. it. Armis, arma repellere, licitum.
 it. Vim, vi, defendere ac repellere licet; Sed cum Moderamine inculpatæ tutelæ. (ex 12.)
- VI. Dictum unius, dictum nullius. it. Unus Testis, nullus testis.
 Unius testimonium non admittitur. it. Vox unius, vox nullius (ex 7.)
- VII. Lex, unde dicta? & quid? (ex 8.)
- VIII. Ex duobus malis, minus est eligendum. (ex 4.)
- IX. Masculinum interpretatur etiam de fœminino; tam quoad homines, quam animalia;
 sed non vice versâ. (ex 19.)
- X. De minimis (modicis) non curat prætor. (ex 13.)
- XI. Absentes dicuntur etiam ficti. (ex 8.)
- XII. Obligamur multivariè. (ex 9.)
- XIII. Obligatio variis modis RE contrahitur. (ex 8.)
- XIV. Principale, si vitiosum ab initio, ex postfacto non convalescit. (ex 12.)
- XV. Quod juris est in uno Relatorum, idem esse censetur in altero. (ex 9.)
- XVI. Reo, semper magis favoritur, quam actori. (ex 15.)
- (Quicquid conceditur, in contractibus inter vivos, multò magis morientibus concedendum esse, in ultimis voluntatibus.
- XVII. (ex 2.) { Lex, quæ impedit } clementes dispositiones, } tollenda est.
 { Libertates, }
 { Ratio commendat Legem; &: Lex anterior, per æquiorum rationem tollitur.
 { Favori Libertatis undiq; succurrendum.
 { Ratione legis cessante, cessat ipsa Lex.
 { Contra } communes Regulas, } multa fiunt, favore libertatis. §. 4. *Inst. de Donat.*
 { rigorem juris, }
- XVIII. Voluntas ultima valet; quia: Voluntas hominis est mutabilis, usq; ad ultimum halitum. (ex 4.)
- XIX. In { ambiguis, } id, quod { aptius }
 { dubiis, } { benignius }
 { incertis, } { justius }
 { obscuris, } { lenius }
 { variis, } { minimum }
 { } { mitius }
 { } { tutius }
 { } { vero-similius }
 { } { utilius }
 { } } dicenti est, eligendum. (ex 11.)
- XX. Alter ab altero non lædendus. (ex 4.)

Corrigenda:

fol. 7. in med. *leg. verbotenus.*

fol. 10. n. (5.) *leg. Judicium.*

fol. 18. No. X. limit. (1) lin. 1. *del. res.*

fol. 19. No. X. lin. ult. *leg. dolo.*

fol. 20. No. XII. *leg. multivariè.*

Fol. 25. No. (6.) *leg. Testamentorum*

fol. 8. No. I. in fin. *post verba: aut firmavit Consuetudo. addatur:*

*II. Fend. 1. pr. Consuetudo, antiquitas si inventa fuerit, II. F. 7. pr. & Utentium approbata,
 II. F. 1. pr. eius Usus & Mores, non vincunt Leges Romanæ.*

Caesophris Axiomata prima

I. Axioma est quod...
II. Axioma est quod...
III. Axioma est quod...
IV. Axioma est quod...
V. Axioma est quod...
VI. Axioma est quod...
VII. Axioma est quod...
VIII. Axioma est quod...
IX. Axioma est quod...
X. Axioma est quod...
XI. Axioma est quod...
XII. Axioma est quod...
XIII. Axioma est quod...
XIV. Axioma est quod...
XV. Axioma est quod...
XVI. Axioma est quod...
XVII. Axioma est quod...
XVIII. Axioma est quod...
XIX. Axioma est quod...
XX. Axioma est quod...

Table with 2 columns and 10 rows containing Latin terms and their corresponding symbols or numbers.

XXI. Axioma est quod...
XXII. Axioma est quod...
XXIII. Axioma est quod...
XXIV. Axioma est quod...
XXV. Axioma est quod...
XXVI. Axioma est quod...
XXVII. Axioma est quod...
XXVIII. Axioma est quod...
XXIX. Axioma est quod...
XXX. Axioma est quod...

Faint vertical text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Tract juv. civ.
158

